

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) วิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณร่วมกัน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 11 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 8 คน บุคลากร จำนวน 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน ผู้ปกครอง จำนวน 11 คน รวม 43 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นวิทยากร จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน คือ หลังเลิกเรียน เวลา 15.30-16.30 น. หรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เวลา 09.00-15.00 น. ระยะเวลาในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ 3 ประเด็น แบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ การสนทนากลุ่ม มีประเด็นหลักในการสนทนากลุ่ม 4 ประเด็น แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ และแบบวัดความพึงพอใจ 18 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

1. สรุปผล

1.1 ผลการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อต้องการสืบทอดความรู้ความสามารถของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนรุ่นใหม่ อนุรักษ์และสืบสานต่อไปไม่ให้อสูญหายไปจากท้องถิ่น เพราะเป็นการแสดงออกถึงประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีคุณค่า ลักษณะการเรียนรู้เป็นการสอน

ทฤษฎี สอนแบบสาธิตให้นักเรียนดู และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติไปพร้อมกันกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งให้คำแนะนำและแก้ไขชิ้นงานไปพร้อมๆ กัน พร้อมทั้งสอดแทรกค่านิยมของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการกิจกรรม

จากการวิจัยในครั้งนี้ ได้จัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ฐาน 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 การทำพานบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมที่ 2 พิธีการบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมที่ 3 ตาจำ กิจกรรมที่ 4 เสริมลูกพอเพียง โดยแต่ละกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) เรียนรู้รากเหง้า 2) บอกเล่าองค์ประกอบ 3) รอบคอบพิธีการ 4) สืบสานภูมิปัญญา

1.2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ของนักเรียน โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง โดยการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น 4 ฐาน 4 กิจกรรม 4 ขั้นตอน พบว่า จากการประเมินผลส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 10 คน และดีเยี่ยม จำนวน 1 คน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการเป็นรายชื่อจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ข้อที่ 3 ค่านมีวินัย เฉลี่ย 2.27 ข้อที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เฉลี่ย 2.09 ข้อที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต เฉลี่ย 2.09 ข้อที่ 4 ใฝ่เรียนรู้ เฉลี่ย 2.09 ข้อที่ 7 รักความเป็นไทย เฉลี่ย 2.00 ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ เฉลี่ย 2.00 ข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน เฉลี่ย 1.81 และ ข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง เฉลี่ย 1.72

1.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 4.19 ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก แสดงว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 4 ฐานการเรียนรู้ 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1

การทำพยานบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมที่ 2 พิธีการบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมที่ 3 ตาจำ กิจกรรมที่ 4 เศรษฐกิจพอเพียง โดยแต่ละกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรม มีกระบวนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เรียนรู้รากเหง้า 2) บอกเล่าองค์ประกอบ 3) รอบคอบพิธีการ 4) สืบสานภูมิปัญญา เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อต้องการสืบทอดความรู้ความสามารถของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนรุ่นใหม่ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาต่อไปไม่ให้สูญหายไปจากท้องถิ่น

สอดคล้องกับ จันทร์เพ็ญ เเพ็งงาม (2549 :146-154) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ ภูมิปัญญา คือ ชี้แจงแนะนำ ทำให้ดู ให้รู้เคล็ดวิชา มาทำแบบครู ฝึกอยู่ให้เชี่ยวชาญ สร้างงานแปลกใหม่ สอดคล้องกับ กาญจนา เกียรติฉัตรรัตน์ (2546 : 164-178) ศึกษาภูมิปัญญาในการทอผ้าพื้นเมืองภาคเหนือ : รูปแบบการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาไทย พบว่ารูปแบบการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาไทยแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 วัยเด็กและวัยรุ่น เป็นรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมการมีครอบครัวและพื้นฐานอาชีพ ระยะที่ 2 วัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นรูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ด้วยตนเอง ระยะที่ 3 วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง เป็นรูปแบบการถ่ายทอดความรู้เพื่อพันธมิตรทางอาชีพ และระยะที่ 4 วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย เป็นรูปแบบการถ่ายทอดความรู้เพื่อทางเลือกอาชีพและสานต่ออาชีพในชุมชน สอดคล้องกับ พรศิริ ศรีระพิมพ์ (2551 : 157-160) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแสดงหมอลำผญา จังหวัดมุกดาหารเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาด้านการแสดงหมอลำผญา เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น มีพัฒนาการมาจากการถ่ายทอดของหนุ่มสาว ต่อมามีคนตรีท้องถิ่น และคนตรีสากลมาประกอบการแสดงบนเวที ใช้เทคนิคต่าง ๆ เข้าช่วย หัวหน้าคณะหมอลำผญาเป็นผู้นำด้านความคิดต้องใช้ศักยภาพด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการการแสดงหมอลำผญาทำให้เกิดอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นับว่าเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ด้านความบันเทิง เศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับ คโนยา ก้อนแก้ว (2549 : 62-63) ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาการของวงดนตรีพื้นบ้าน : กรณีศึกษาวงแกมอีसान มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า วงดนตรีพื้นบ้านแกมอีसान ได้กำเนิดและดำรงอยู่ได้ด้วยการอนุรักษ์จากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ทำให้มีวัฒนธรรมการถ่ายทอดเพิ่มขึ้นมาจากการพัฒนาการและองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ซึ่งการถ่ายทอดในปัจจุบันวงดนตรีพื้นบ้านแกม

อีสานได้เป็นส่วนหนึ่งของสำนักคิดปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับเยาวชน ให้เล็งเห็นคุณค่าและวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างอาชีพในระหว่างการศึกษาได้ สอดคล้องกับ อนุตร ขอสันติวิวัฒน์ (2548 :133-141) ศึกษาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา พบว่า แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ครูและผู้บริหารนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกได้ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านคติ ความคิด ความเชื่อในท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น การประกอบอาชีพในท้องถิ่น โดยยึดหลักพึ่งตนเอง และแนวคิดหลักการปฏิบัติ หรือเทคโนโลยีที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชน

2.2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ของนักเรียน โรงเรียนบ้าน โจดศิริราษฎร์บำรุง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และมีบางส่วนที่อยู่ในระดับผ่าน อาจเป็นเพราะการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นต้องใช้เวลาและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับที่ดีเยี่ยมต่อไป สอดคล้องกับ วันทนีย์ ไชยวัฒน์ (2550 : 37-38) ได้ศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการประดิษฐ์บายศรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีคะแนนความรู้และคะแนนทักษะการปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่กำหนดร้อยละ 65.00 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีกระบวนการที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ทั้งความรู้และทักษะปฏิบัติ ซึ่งเนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเนื้อหาการประดิษฐ์บายศรี ซึ่งใช้ใบตองในการประดิษฐ์ เนื่องจากเป็นวัสดุที่หาง่าย และมีในท้องถิ่น สอดคล้องกับ พิสมัย เกิดผล (2547 : 107-119) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ขึ้นต้นจากบ้านหาดเสี้ยวโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยนำความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ที่มีอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นนำมาสอนให้ผู้เรียนเป็นคนดีและคนเก่ง ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ นุชนาฏ รัตนรังสรรค์ (2549 :75-76) ได้เปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้เรื่องท้องถิ่นของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ ประคอง จุลสอน (2552 : 150-157) ศึกษาเรื่อง ของเล่นพื้นบ้านกับการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา : ชุมชนผู้อูสา ตำบลคลองขาม ตำบลคลองขาม อำเภอ ยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในการจัดประสบการณ์ด้วยของเล่นพื้นบ้านสำหรับเด็กปฐมวัยโดยประชาชนชาวบ้านประกอบกับใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่นจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่น ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกายด้านการเคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว ด้วยอารมณ์จิตใจที่มีความสุขสนุกสนานในการได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ด้านสังคมนักเรียนมีความอดทนอดกลั้น รู้จักการรอคอย การแบ่งปัน การนำวัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ทำเป็นของเล่น เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ด้านสติปัญญา นักเรียนรู้จักการสังเกตทดลองปฏิบัติ เรียนรู้ในการเล่นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ นิตินัน พันทวี (2544 : 288-293) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพิธีกรรมท้องถิ่นในฐานะทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา พิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญอีสาน พบว่า คุณค่าของพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญกับการสร้างทัศนคติต่อตนเอง ความผูกพันกับชุมชน และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมท้องถิ่นในฐานะ ทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาชุมชน ทำให้เห็นความสำคัญของพิธีกรรมท้องถิ่นที่อาศัยสิ่งที่เรียกว่า ความเชื่อถือ ความศรัทธาของคนในชุมชนมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่บรรพบุรุษของเราได้ใช้ภูมิปัญญาและความฉลาด สร้างระบบการเรียนรู้โดยอาศัยพิธีกรรมท้องถิ่นอบรม บ่มเพาะขัดเกลาจิตใจให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม โดยสร้างความสัมพันธ์ที่สอดคล้อง เกี่ยวเนื่องกับความเชื่อทางศาสนา มาเป็นเครื่องในการอบรมคนให้เป็นคนดี ความเชื่อถือ ความศรัทธา จึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ อย่างดี้อยที่ถ้อยอาศัยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพ

ผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนบ้าน โจดศิริราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 4.21 ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก แสดงว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นร่วมกับคณะครูและชุมชนเป็นเรื่องน่าสนใจ มีความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ และนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจึงทำให้นักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติและมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของ

ตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ อนุชัช จันทร์นรินทร์ (2547 : 82-122) ได้ศึกษาการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนมัธยม พบว่า สภาพการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนก่อนการพัฒนาทางด้านกายภาพมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ได้ดำเนินการพัฒนาโดย จัดทำบริเวณใน โรงเรียนให้เป็นฐานความรู้ให้นักเรียน สามารถศึกษาและพัฒนา ผลการพัฒนา ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน โดยจัดทำเป็นฐานข้อมูล นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้แหล่งเรียนรู้นี้ สอดคล้อง กับ นิวัฒน์ วิยะ (2543 : 79-81) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐาน อาชีพ โดยเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การปลูกกล้วย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการ จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ พิสมัย เกิดผล (2547 : 107-119) ได้ทำการ วิจัยรวบรวมภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อบริหารพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจกบ้านหาด เลี้ยว แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ผลปรากฏว่า หลักสูตรมีความ เหมาะสมและสอดคล้องกันภายในองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด หลักสูตรมีความ น่าเชื่อถือได้ ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.1 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน ในระดับดี และมีความพึงพอใจในระดับดีมาก

โดยสรุป ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จัดกิจกรรมแบ่งออกเป็น 4 ฐานการเรียนรู้ 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 การทำพานบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมที่ 2 พิธีการ บายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมที่ 3 ตาจำ กิจกรรมที่ 4 เสริมฐกิจพอเพียง โดยแต่ละกิจกรรมภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เรียนรู้รากเหง้า 2) บอกเล่าองค์ประกอบ 3) รอบคอบพิธีการ 4) สืบสานภูมิปัญญา ซึ่งสามารถพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนให้ดีขึ้นอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก

3. ข้อเสนอแนะ

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียน บ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ถึงแม้ว่าผู้อำนวยการ คณะครู ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการจัดกิจกรรม และมี

การสะท้อนปัญหาในการดำเนินการวิจัย ดังนั้นเพื่อให้เกิดการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงสมควรดำเนินการดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาและสังเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถบูรณาการให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นและนำมาจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

3.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปเผยแพร่ต่อชุมชนและสังคมตามความเหมาะสม

3.1.3 สถานศึกษาสามารถนำกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้และให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน

3.1.4 สถานศึกษาควรผลักดัน เรื่อง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้าไปอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีทางเลือกในการศึกษา มีแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

3.1.5 การจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควรให้มีความหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศาสนา การจัดกิจกรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน ของเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน งานจักสาน การทอผ้า งานช่างไม้ช่างปูน งานฝีมือต่างๆ และประเพณีประจำเดือนของชุมชน และกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

3.1.6 การจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควรให้นักเรียนเลือกกิจกรรมตามความสนใจ และความถนัดของนักเรียน เพื่อให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสบความสำเร็จและได้นำเสนอผลงานจนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน

3.1.7 การจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ได้เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องที่ตนเองไม่เคยรู้และสนใจมาก่อน ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ นอกห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น และได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้เกิดทักษะในการทำงาน อีกทั้งได้รับประสบการณ์ ความสนุกสนาน และได้รู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้คนรุ่นหลังต่อไปได้อีก

3.1.8 การจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพราะจะทำให้การจัดกิจกรรมดำเนินไปได้ ด้วยดีเพราะความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ครูผู้สอนควรทำวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเรื่องอื่น ๆ เช่น คนตรีพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน วรรณกรรม การละเล่นพื้นบ้าน ของเล่นพื้นบ้าน การทอผ้าพื้นเมือง เพื่อนำไปเป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้ในการพัฒนานักเรียนต่อไป

3.2.2 โรงเรียนและชุมชน ควรผลักดันให้มีการจัดการความรู้ในชุมชน เพื่อรวบรวมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ให้เป็นหมวดหมู่ เป็นระบบ และแสวงหาความรู้จากภายนอกชุมชนเข้ามาผสมผสานและบูรณาการต่อยอดความรู้ที่มีอยู่แล้วเกิดเป็นความรู้ใหม่ ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

3.2.3 ควรสนับสนุนการวิจัย รวบรวมความรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบ เผยแพร่ต่อสาธารณชน มีกระบวนการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา มีการจดบันทึก และจัดเก็บไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

3.2.4 ควรมีการทำวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในเรื่องที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของตนเอง

3.2.5 ควรมีการวิจัย เพื่อพัฒนากิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชนและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อสร้างความสนใจ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และภูมิใจในภูมิปัญญาของตนเอง